

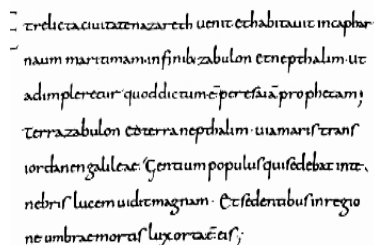
A korai középkor írásművészete

Karoling minuszkula

Nagy Károly frank király (ur. 768-814) uralkodása alatt megszilárdult a központi rendszer. Megalapította az első iskolákat, ahol írást oktattak.

Alkuin szerzetes érdeme a minuscula carolina (karoling minuszkula) kialakulása

- Jellemzője:
 - esztétikus betűk
 - könnyen és gyorsan írható forma
 - könyvírás és másolás során alkalmaztak fejezetcímeket, melyet csupa nagybetűvel írtak,
 - a szöveget igen jól olvasható kisbetűkkel
 - kerek, íves, árkados formája volt (összhangban volt a román stílussal építészeti elemével, a félkörívvel.)

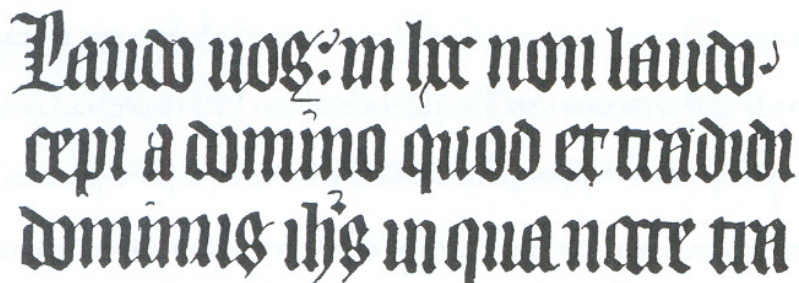
...relecta ciuitate nazareth uenit et habitauit in caphar-
naum maritimanum in finibus zabulon et nephtalim ut
adimpleretur quod dicitur in prophetis
Terra zabulon et terra nephtalim uiam in sinu
iordanis galilee. Ceterum populus qui sedebat in te-
nebris lucem uidit magnam. Et sedentibus in regio-
ne umbrae mortalium lux orta est;

A Karoling minuszkula a IX. századból

Gótikus írás

- 12. század második fele, az európai városok fejlődése, városi kultúra fejlődése.
- Az építészeti elemek és az írás stílusának fejlődése között összefüggést láthatunk.
- A gótikus írás legkorábbi emlékei viszont már a normandiai templomok idejéből származnak a 12. századból.
- Angliában a Canterbury érsek és a püspök esküszövege (cartulák) gótikus írással íródott.

- **Gótikus textuális**

Laudo uos: in hoc non laudo
cepi a domino quod et tradidi
dominus ih̄s in qua nocte tra

Gótikus textuális, 14. század

Jellemzője:

- keskeny, szögletes betűforma
- lassú írás

- elegáns és szövetszerű, tömött
- szóközöket használata
- díszített forma

Gótikus kurzív

- Mivel a textuálist nehéz volt írni, ezért kialakult a folyóírás változata, a gothica curziva (gót kurzív).
- Megteremtett olyan egybeírásokat, melyek a mai kézírást is jellemzik.

Nota ad Anno dñi millesimo CCCo. ad principiu. per potentia
 ariano Theutonicoz Jerolimuan duo Reges Lubanoy vidz
 longissimo tpe in schismate fuerunt ad fidem catholicam qua
 ab uncto schismate reuerit et paffim dno nr dno Urbay
 concessit pro recognitione ipoy lras optunas? quidem deo

Gótikus kurzív, 1383–1389

Humanista írás

Létrejött a humanista tudósok klasszikus írás iránti tiszteletének köszönhető.
 Felújították a karoling minuszkulát, a római írást próbálták feleleveníteni az új írásban.
 A humanista textuális a római kapitális szellemében alakult ki, és funkció szerint díszírás.

V i superum seue memorem uinomi ob
 M ulta quoque & bello passus dum conde
 I nferret q. deos lato: genus unde latin
 A lbani q. patres atque alte moema ro

Humanista textuális írás

Ad Animum Suam
 M ens quae lactiferi niueo de limite caeli
 Fluxisti has mei Corporis in cenebras.
 Nil querimus de te: tantu probitate refuges
 Tam uereto polles nobilis ingenio:
 Nec te dū porta cancri egredere calentes
 Lethes nimia soluit humor aque:
 Mystica qua rapidi temptat cratera leonem.
 Unde leuis uestre Linen ducit iter.
 Hunc tibi saturnus ratione: Jupiter abdu
 Mars aios: sensum Thoebus abunde deducit.

Viasztábla, tekeres, kódex.

Már a görögök és a rómaiak is használták a *viasztáblákat*, feljegyzések és a levéltárak részére.

(fatábla pereme kiemelkedett, a középső, mélyített részét méhviasszal vonták be.)

Íróeszköz: *stilus* (egyik végén hegyes, másikon lapos, csontból vagy fémről készült.)

Két táblából állót *diptychon*-nak nevezték, aháromtáblást *triptichon*-nak.

Az íráshoz használták a *papiruszt* is.

Ezzel nagyjából egy időben kezdték alkalmazni a pergament is, de annak anyaga nem engedte meg a hosszú tekercsek kialakítását, ezért kezdték el alkalmazni a *kódex* formát. Ez a forma lehetőséget adott arra, hogy mindkét oldalára írjanak a pergamennek. Áttértek az ívek hajtogatására, a kettőbe hajtott ívek lettek az *ívfüzetek*. Kettő, három vagy négy ívből álló füzeteket *binió*-nak, *terió*-nak és *quaterinó*-nak nevezték.

Írószerszám: ferdén lemetezett és behasított nád, lúdtoll (penna).

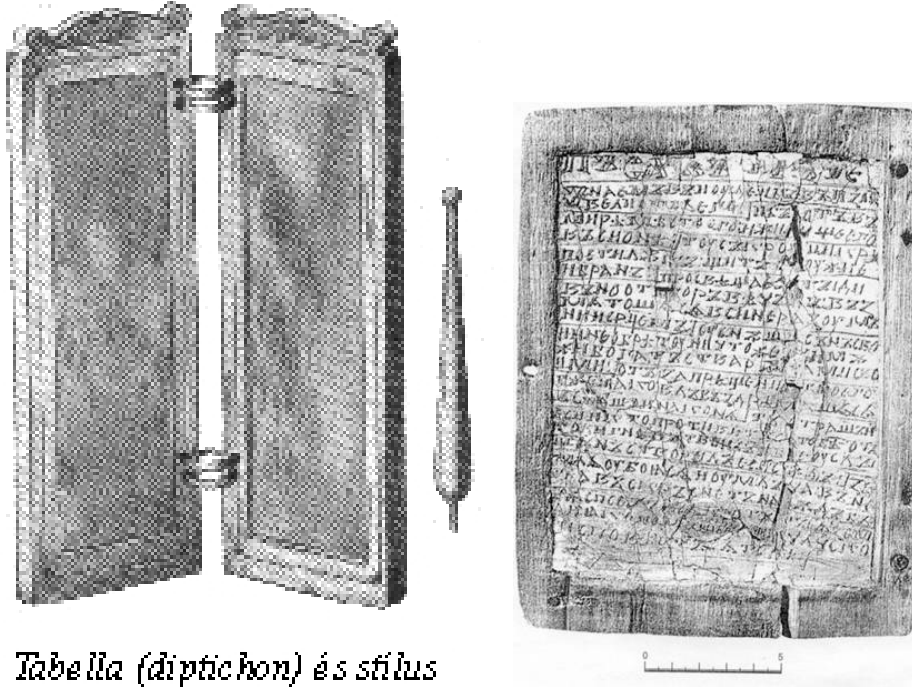

Tabella (diptychon) és stílus

